

Έκθεση της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Μεταφορών, Επικοινωνιών και Έργων για την πρόταση νόμου «Ο περί Ταυτοποίησης των Κατόχων και Χρηστών Εξοπλισμού και Υπηρεσιών Κινητής Τηλεφωνίας Προπληρωμένου Χρόνου Ομιλίας Νόμος του 2021»

Παρόντες:

Μαρίνος Μουσιούττας, πρόεδρος	Βαλεντίνος Φακοντής
Κώστας Κώστα	Χρίστος Ορφανίδης
Φωτεινή Τσιρίδου	Χρύσανθος Σαββίδης
Δημήτρης Δημητρίου	Σταύρος Παπαδούρης
Πρόδρομος Αλαμπρίτης	
Γιαννάκης Γαβριήλ	

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Μεταφορών, Επικοινωνιών και Έργων μελέτησε την πιο πάνω πρόταση νόμου, η οποία κατατέθηκε στη Βουλή την 21^η Οκτωβρίου 2021 από τον πρόεδρο της επιτροπής κ. Μαρίνο Μουσιούττα εκ μέρους της Δημοκρατικής Παράταξης-Συνεργασία Δημοκρατικών Δυνάμεων, σε δέκα συνεδρίες της, που πραγματοποιήθηκαν στις 7 Απριλίου και στις 9 και 19 Μαΐου 2022, στις 7 Δεκεμβρίου 2023, στις 15 και 22 Φεβρουαρίου, στις 14 και την 21^η Μαρτίου και στις 4 και 11 Απριλίου 2024. Στο πλαίσιο των συνεδριάσεων της επιτροπής, ορισμένες εκ των οποίων διεξήχθησαν κεκλεισμένων των θυρών, κλήθηκαν και παρευρέθηκαν ο Γενικός Εισαγγελέας της Δημοκρατίας, ο Βοηθός Γενικός Εισαγγελέας της Δημοκρατίας, ο Αρχηγός Αστυνομίας, ο τέως και ο νυν διοικητής της Κυπριακής Υπηρεσίας Πληροφοριών (ΚΥΠ), εκπρόσωποι του Υπουργείου Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως, του Υφυπουργείου Έρευνας, Καινοτομίας και Ψηφιακής Πολιτικής και του Επιτρόπου Επικοινωνιών, η Επίτροπος Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα, καθώς και εκπρόσωποι των εταιρειών «Cyta», «Epic Ltd», «Primetel Plc» και «Cablenet Communication Systems Plc».

Σημειώνεται ότι ενώπιον της επιτροπής κλήθηκαν επίσης εκπρόσωποι του Υπουργείου Μεταφορών, Επικοινωνιών και Έργων, το οποίο με ηλεκτρονικό μήνυμα, ημερομηνίας 6 Απριλίου 2022, ενημέρωσε την επιτροπή ότι, μετά την ίδρυση του Υφυπουργείου Έρευνας, Καινοτομίας και Ψηφιακής Πολιτικής και τη μεταφορά σε αυτό του Τμήματος Ηλεκτρονικών Επικοινωνιών, δεν έχει οποιαδήποτε αρμοδιότητα με βάση τις προτεινόμενες ρυθμίσεις.

Σημειώνεται επίσης ότι στο πλαίσιο της εξέτασης της πρότασης νόμου παρευρέθηκε και το μέλος της επιτροπής κ. Ηλίας Μυριάνθους.

Περαιτέρω, επισημαίνεται ότι η εν λόγω πρόταση νόμου αρχικά είχε κατατεθεί κατά τη Θ΄ Βουλευτική Περίοδο, και συγκεκριμένα στις 26 Νοεμβρίου 2009, από τους πρώην βουλευτές κ. Άγγελο Βότση και Γεώργιο Προκοπίου εκ μέρους της κοινοβουλευτικής ομάδας του Δημοκρατικού Κόμματος και συζητήθηκε από την Κοινοβουλευτική Επιτροπή Συγκοινωνιών και Έργων στο χρονικό διάστημα μεταξύ 2 Φεβρουαρίου 2010 και 17 Ιουλίου 2020, αλλά δεν κατέστη εφικτό να ολοκληρωθεί η συζήτησή της. Στη συνέχεια η εν λόγω πρόταση νόμου υιοθετήθηκε και κατατέθηκε στη Βουλή, όπως αναφέρεται πιο πάνω, από τον νυν πρόεδρο της επιτροπής κ. Μαρίνο Μουσιούττα εκ μέρους της Δημοκρατικής Παράταξης-Συνεργασία Δημοκρατικών Δυνάμεων.

Σκοπός του προτεινόμενου νόμου είναι η θέσπιση νομοθετικού πλαισίου για την ταυτοποίηση των κατόχων και χρηστών εξοπλισμού και υπηρεσιών κινητής τηλεφωνίας προπληρωμένου χρόνου ομιλίας για σκοπούς διαφύλαξης της ασφάλειας και προστασίας της δημόσιας τάξης και των πολιτών γενικότερα από τη διάπραξη αξιόποινων πράξεων.

Ειδικότερα, στις προτεινόμενες ρυθμίσεις της πρότασης νόμου όπως αυτή αρχικά κατατέθηκε προβλέπονταν τα εξής:

1. Ο καθορισμός του Υφυπουργού Έρευνας, Καινοτομίας και Ψηφιακής Πολιτικής

ως της αρμόδιας αρχής για την εφαρμογή του προτεινόμενου νόμου.

2. Ο καθορισμός των στοιχείων που πρέπει να συλλέγονται και ακολούθως να καταχωρίζονται και να φυλάσσονται για την ταυτοποίηση του κατόχου ή του χρήστη κάρτας κινητής τηλεφωνίας και του κινητού τερματικού. Ειδικότερα, τα εν λόγω στοιχεία διαφοροποιούνται κατάλληλα προκειμένου για φυσικό πρόσωπο, ημεδαπό ή αλλοδαπό, ή νομικό πρόσωπο και καθορίζεται η χρονική περίοδος υποχρεωτικής διατήρησης των στοιχείων ταυτότητας κατόχου και/ή χρήστη και η παραχώρηση πρόσβασης των διωκτικών αρχών στα στοιχεία αυτά.
3. Ο καθορισμός των υποχρεώσεων του κατόχου κάρτας κινητής τηλεφωνίας.
4. Η υποχρέωση των παρόχων να απενεργοποιούν άμεσα όλες τις συνδέσεις κινητής τηλεφωνίας προπληρωμένου χρόνου ομιλίας συγκεκριμένου κατόχου, όταν αυτό ζητηθεί εγγράφως από την Αστυνομία. Σημειώνεται ότι από την εφαρμογή των προτεινόμενων διατάξεων εξαιρούνται η Αστυνομία και η ΚΥΠ.
5. Η παραχώρηση δωδεκάμηνης μεταβατικής περιόδου κατά την οποία οι πάροχοι υπηρεσιών κινητής τηλεφωνίας προπληρωμένου χρόνου ομιλίας θα προχωρήσουν στην ετοιμασία των διαδικασιών που απαιτούνται για την εφαρμογή των προτεινόμενων ρυθμίσεων.

Σύμφωνα με τον εισηγητή της πρότασης νόμου και πρόεδρο της επιτροπής, η ανάγκη για την ψήφιση ρυθμίσεων που να ταυτοποιούν τους χρήστες κινητής τηλεφωνίας προπληρωμένου χρόνου ομιλίας αφορά στην προσπάθεια εξάλειψης, κατά το δυνατό, της ανωνυμίας των χρηστών τηλεφωνίας, η οποία αποτελεί σημαντικό εμπόδιο στην εξιχνίαση πολλών και σοβαρών εγκλημάτων από τις διωκτικές αρχές. Όπως επισήμανε, αναγνωρίζει τις δυσκολίες που ενδεχομένως προκύπτουν για το κοινό που χρησιμοποιεί αυτού του είδους τη σύνδεση με το τηλεφωνικό δίκτυο και το διαδίκτυο, τις εταιρείες παροχής υπηρεσιών τηλεφωνίας και τους τουρίστες, αλλά θεωρεί ότι η ασφάλεια των πολιτών στη Δημοκρατία υπερέχει της όποιας

γραφειοκρατίας ή ταλαιπωρίας και όποιου κόστους.

Ο Γενικός Εισαγγελέας της Δημοκρατίας, τόσο προφορικά ενώπιον της επιτροπής όσο και γραπτώς, με επιστολή του ημερομηνίας 27 Σεπτεμβρίου 2022, τόνισε έντονα την αναγκαιότητα ψήφισης της πρότασης νόμου σε νόμο, καθότι αναμένεται να συμβάλει σημαντικά στην προσπάθεια των ανακριτικών αρχών για διερεύνηση σοβαρών εγκλημάτων. Ως εκ τούτου, κάλεσε την επιτροπή όπως προχωρήσει άμεσα με την ψήφισή της σε νόμο. Με την πιο πάνω θέση συμφώνησε και ο Βοηθός Γενικός Εισαγγελέας της Δημοκρατίας.

Ο Αρχηγός Αστυνομίας υπογράμμισε επίσης την αναγκαιότητα ψήφισης της πρότασης νόμου σε νόμο, καθότι θα αποτελέσει σημαντικό εργαλείο στα χέρια των ανακριτικών αρχών για την εξιχνίαση σοβαρών αδικημάτων. Όπως επισήμανε, παρά το ότι δεν αναμένεται να επιλύσει στην ολότητά του το πρόβλημα της ταυτοποίησης των εγκληματικών στοιχείων, εκτιμάται ότι θα αποτελέσει σημαντική τροχοπέδη στην οργάνωση και εκτέλεση σοβαρών ποινικών αδικημάτων. Περαιτέρω, σχετική είναι η επιστολή εκπροσώπου της Αστυνομίας προς την επιτροπή, ημερομηνίας 17 Μαΐου 2022, στην οποία παρατίθενται οι θέσεις της Αστυνομίας και του Υπουργείου Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως. Ειδικότερα, στην επιστολή αυτή επεξηγούνται στοιχεία που αφορούν τη χρήση εφαρμογών οι οποίες μπορούν να εγκατασταθούν σε «έξυπνες» τηλεφωνικές συσκευές και να χρησιμοποιηθούν ως εναλλακτική μέθοδος επικοινωνίας σε σχέση με τις κάρτες συνδρομητή και προπληρωμένης κινητής τηλεφωνίας. Περαιτέρω, στην εν λόγω επιστολή επισημαίνεται η θετική συμβολή που αναμένεται να έχουν οι προτεινόμενες ρυθμίσεις αναφορικά με υποθέσεις ναρκωτικών, φόνων, τρομοκρατίας, λαθρομετανάστευσης, οργανωμένου εγκλήματος και άλλων σοβαρών αδικημάτων.

Ο διοικητής της ΚΥΠ, αφού υπερθεμάτισε την αναγκαιότητα ψήφισης της πρότασης νόμου σε νόμο, υπογράμμισε τον σημαντικό ρόλο που εκτιμάται ότι θα

διαδραματίσει στην προστασία της εθνικής ασφάλειας, στην προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και της ασφάλειας των πολιτών. Σημειώνεται ότι τις ίδιες θέσεις για την ψήφιση των προτεινόμενων ρυθμίσεων είχε εκφράσει και ο τέως διοικητής της ΚΥΠ.

Ο εκπρόσωπος του Υφυπουργείου Έρευνας, Καινοτομίας και Ψηφιακής Πολιτικής εξέφρασε τη σύμφωνη γνώμη του με τις προτεινόμενες ρυθμίσεις. Ειδικότερα, μέσω επιστολής του γενικού διευθυντή του εν λόγω υφυπουργείου προς την επιτροπή, ημερομηνίας 9 Μαΐου 2022, κατατέθηκαν οι θέσεις του υφυπουργείου αναφορικά με τα επιτρεπόμενα σημεία πώλησης καρτών προπληρωμένου χρόνου και το εύρος των εξουσιών που πρόκειται να παραχωρηθεί στην αρμόδια αρχή με βάση τις προτεινόμενες ρυθμίσεις.

Η Επίτροπος Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα, τόσο προφορικά ενώπιον της επιτροπής όσο και με επιστολές της, ημερομηνίας 5 Απριλίου 2022 και 14 και 20 Φεβρουαρίου 2024, αντίστοιχα, ανέλυσε και τεκμηρίωσε τις θέσεις της σε ό,τι αφορά την αρμοδιότητά της και υπέβαλε αριθμό εισηγήσεων για τη βελτίωση των προνοιών της πρότασης νόμου, ώστε να διασφαλιστεί η προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα.

Ο εκπρόσωπος του Επιτρόπου Επικοινωνιών κατέθεσε επίσης εισηγήσεις για τη βελτίωση των προτεινόμενων ρυθμίσεων, ειδικά σε ό,τι αφορά στην εναρμόνισή τους με το υφιστάμενο ευρύτερο νομικό πλαίσιο των επικοινωνιών και την πρόοδο που έχει επέλθει στον εν λόγω τομέα από την αρχική κατάθεση της πρότασης νόμου. Ειδικότερα, κατέθεσε υπόμνημα, ημερομηνίας 19 Μαρτίου 2024, στο οποίο περιλαμβάνονται οι θέσεις του σε σχέση με το ζήτημα των σημείων πώλησης, αλλά και για το εύρος των εξουσιών που πρόκειται να αποκτήσει ο Επίτροπος Επικοινωνιών, στην περίπτωση που οριστεί ως αρμόδια αρχή.

Οι εκπρόσωποι των εταιρειών παροχής υπηρεσιών κινητής τηλεφωνίας

εξέφρασαν την αντίθεσή τους με τις προτεινόμενες ρυθμίσεις, κυρίως όσον αφορά τα ακόλουθα:

1. Τη δυνατότητα των προτεινόμενων ρυθμίσεων να εκπληρώσουν πραγματικά τον σκοπό για τον οποίο θα θεσπιστούν, ήτοι τη διαφύλαξη της ασφάλειας και της προστασίας της δημόσιας τάξης και των πολιτών από τη διάπραξη αξιόποινων πράξεων.
2. Το οικονομικό κόστος διαχείρισης και τους πόρους που θα απαιτηθούν για τη συλλογή και καταγραφή του τεράστιου όγκου δεδομένων που συνεπάγεται η εφαρμογή του προτεινόμενου νόμου.
3. Τη δυσχέρεια που θα προκληθεί σε μεγάλο αριθμό τουριστών ένεκα της άρσης της εύκολης και ευέλικτης χρήσης της τηλεφωνίας στη χώρα μας, ιδίως όσον αφορά την άμεση επικοινωνία τους, αλλά και την εύκολη πρόσβαση και χρήση ηλεκτρονικού χάρτη πλοήγησης.
4. Την ανωνυμία η οποία προστατεύει πρόσωπα που εφοδιάζονται με τέτοιες κάρτες τηλεφωνίας για λόγους κακοποίησής τους και για άλλους παρόμοιους λόγους.
5. Το χρονικό περιθώριο που θα παραχωρηθεί ως μεταβατική περίοδος για συμμόρφωση με τις πρόνοιες της νέας νομοθεσίας, προκειμένου να καταστεί εφικτή η δημιουργία και λειτουργία των απαραίτητων ηλεκτρονικών μέσων και άλλων συστημάτων, καθώς και διεργασιών με βάση τις εκ του νόμου υποχρεώσεις τους.

Σημειώνεται ότι περισσότερα στοιχεία για τις θέσεις και τις εισηγήσεις των πιο πάνω εκπροσώπων περιλαμβάνονται στην επιστολή της Cablenet, ημερομηνίας 17 Ιανουαρίου 2024, της Cyta, ημερομηνίας 19 Δεκεμβρίου 2023, της Epic, ημερομηνίας 6 και 21^{ης} Δεκεμβρίου 2023, και της Primetel, ημερομηνίας 6 Μαΐου 2022 και 20 Φεβρουαρίου 2024.

Στο πλαίσιο της όλης συζήτησης που διεξήχθη ενώπιον της επιτροπής, την επιτροπή απασχόλησαν κυρίως τα ακόλουθα:

1. Κατά πόσο επιτυγχάνεται σε ουσιώδη βαθμό η παρεμπόδιση της διάπραξης εγκλημάτων και η αποτελεσματικότητα στην εξιχνίασή τους, ιδίως ένεκα της διαθεσιμότητας εναλλακτικών τρόπων επικοινωνίας λόγω της συνεχούς τεχνολογικής προόδου στον τομέα αυτό. Παράλληλα, εξετάστηκαν τυχόν εναλλακτικοί τρόποι παρεμπόδισης της επικοινωνίας των εγκληματικών στοιχείων χωρίς την ανάγκη ταυτοποίησης των χρηστών της τηλεφωνίας.
2. Η εφαρμογή τέτοιων ή παρόμοιων μέτρων σε άλλες χώρες και ειδικά σε χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης.
3. Η κατάλληλη τροποποίηση των προνοιών της πρότασης νόμου, ώστε να συνάδει με:
 - α. το ευρωπαϊκό κεκτημένο και το υφιστάμενο εθνικό νομοθετικό πλαίσιο,
 - β. την τεχνολογική πρόοδο που σημειώθηκε στο διάστημα που μεσολάβησε από την κατάθεση αυτής μέχρι σήμερα στον εν λόγω τομέα,
 - γ. τις αρχές της αναγκαιότητας και της αναλογικότητας στον μέγιστο δυνατό βαθμό.

Ειδικότερα, σε σχέση με την τροποποίηση της πρότασης νόμου μελετήθηκαν μεταξύ άλλων το ευρωπαϊκό και εθνικό πλαίσιο που αφορά στην εν γένει προστασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, η Οδηγία 2002/58/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 12^{ης} Ιουλίου 2002 σχετικά με την επεξεργασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και την προστασία της ιδιωτικής ζωής στον τομέα των ηλεκτρονικών επικοινωνιών (Οδηγία για την προστασία της ιδιωτικής ζωής στις ηλεκτρονικές επικοινωνίες), ο περί Ρυθμίσεως Ηλεκτρονικών Επικοινωνιών και Ταχυδρομικών Υπηρεσιών Νόμος και ο περί

Διατήρησης Τηλεπικοινωνιακών Δεδομένων με Σκοπό τη Διερεύνηση Σοβαρών Ποινικών Αδικημάτων Νόμος.

4. Η ανάθεση του σχετικού εποπτικού ρόλου στην κατάλληλη αρμόδια αρχή και το εύρος των εξουσιών που θα της παραχωρηθούν.
5. Η παραχώρηση δικαιώματος πώλησης καρτών κινητής τηλεφωνίας προπληρωμένου χρόνου σε περίπτερα, υπεραγορές και μικρές υπεραγορές και σε τέτοια περίπτωση η διασφάλιση της εμπιστευτικότητας, της ακεραιότητας και εν γένει της προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα του χρήστη.
6. Η πρακτική εφαρμογή και τα προβλήματα που αναμένεται να προκύψουν κατά την εφαρμογή του προτεινόμενου νόμου.
7. Κατά πόσο υφίσταται ανάγκη να τεθεί περιορισμός στον αριθμό καρτών που δύναται να αποκτήσει ένα πρόσωπο.
8. Η παραχώρηση ικανοποιητικής μεταβατικής περιόδου, ώστε όλα τα εμπλεκόμενα μέρη να είναι σε θέση να συμμορφωθούν με τις πρόνοιες του προτεινόμενου νόμου.

Με βάση τα πιο πάνω, η επιτροπή, αφού έλαβε υπόψη όλα όσα τέθηκαν ενώπιόν της, αποφάσισε όπως επιφέρει ορισμένες τροποποιήσεις στο κείμενο της πρότασης νόμου, στις οποίες περιλαμβάνονται τα ακόλουθα:

1. Η αλλαγή του τίτλου της και ορισμένων όρων αυτής, ώστε να συνάδουν με τα υφιστάμενα δεδομένα με βάση την τεχνολογική πρόοδο που έχει επέλθει στον τομέα αυτό, καθώς και με την κείμενη νομοθεσία που ρυθμίζει παρόμοια ζητήματα.
2. Η διασαφήνιση του σκοπού των προτεινόμενων ρυθμίσεων, ώστε σκοπός τους να είναι η ταυτοποίηση των κατόχων και χρηστών υπηρεσιών κινητής τηλεφωνίας προπληρωμένου χρόνου ομιλίας από τον πάροχο για λόγους ασφάλειας της Δημοκρατίας και για διερεύνηση σοβαρών ποινικών αδικημάτων, με την

ταυτόχρονη διασφάλιση ότι τηρούνται οι βασικές αρχές που διέπουν την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα όπως αυτές προβλέπονται στις πρόνοιες του άρθρου 5 του Κανονισμού (ΕΕ) 2016/679 και οι λοιπές υποχρεώσεις δυνάμει των προνοιών του ίδιου Κανονισμού, καθώς και οι διατάξεις του περί της Προστασίας των Φυσικών Προσώπων Έναντι της Επεξεργασίας των Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα και της Ελεύθερης Κυκλοφορίας των Δεδομένων αυτών Νόμου.

3. Η αντικατάσταση του Υφυπουργού Έρευνας, Καινοτομίας και Ψηφιακής Πολιτικής ως αρμόδιας αρχής από τον Επίτροπο Επικοινωνιών.

Περαιτέρω, η επιτροπή έκρινε σκόπιμο όπως επιφέρει ορισμένες λεκτικές και νομοτεχνικές διορθώσεις επί του κειμένου της πρότασης νόμου.

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Μεταφορών, Επικοινωνιών και Έργων, αφού έλαβε υπόψη όλα όσα τέθηκαν ενώπιόν της, επιφυλάχθηκε να τοποθετηθεί επί των προνοιών της πρότασης νόμου, όπως αυτή έχει τελικά διαμορφωθεί σύμφωνα με τα πιο πάνω, κατά τη συζήτησή της στην ολομέλεια του σώματος.

Σημειώνεται ότι, σε περίπτωση ψήφισης της πρότασης νόμου σε νόμο, αυτός θα τιτλοφορείται «Ο περί Ταυτοποίησης των Κατόχων ή/και Χρηστών Καρτών Ταυτότητας Συνδρομητή SIM ή και eSIM Υπηρεσιών Προπληρωμένης Κινητής Τηλεφωνίας Νόμος του 2024».

23 Απριλίου 2024

Αρ. Φακ.: 23.02.062.166-2021

GA/XX/ΓΜ